

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра теорії та методики музичного мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

 О.Б. Жильцов
« 04 » _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Музично-теоретичні студії: Теорія музики

для студентів

спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 025.00.02 Сольний спів

Київ - 2018

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Освітній Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1324/18
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціал)
« ____ » _____ 2018 р.

Розробник: Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Викладач: Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Протокол від "30" серпня 2018 року № 17

Завідувач кафедри _____ О.М. Олексюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

_____. 2018 р.

Гарант освітньої програми _____ О.П. Петрикова

Робочу програму перевірено

_____. 2018 р.

Заступник директора _____ А.О.Таранник

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____), «__» 20__ р., протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____), «__» 20__ р., протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____), «__» 20__ р., протокол №__

Гарант освітньої програми _____

Робочу програму перевірено

_____. 2018 р.

Заступник директора _____

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____), «__» 20__ р., протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____), «__» 20__ р., протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____), «__» 20__ р., протокол №__

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра теорії та методики музичного мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
« ____ » _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Музично-теоретичні студії: Теорія музики

для студентів

спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 025.00.02 Сольний спів

Київ - 2018

Розробник: Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Викладач: Лігус Ольга Марківна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та методики музичного мистецтва

Протокол від “30” серпня 2018 року № 17

Завідувач кафедри _____ О.М. Олексюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

_____. 2018 р.

Гарант освітньої програми _____ О.П. Петрикова

Робочу програму перевірено

_____. 2018 р.

Заступник директора _____ А.О.Таранник

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	6
2. Мета і завдання навчальної дисципліни	6
3. Результати навчання за дисципліною.....	6
4. Структура навчальної дисципліни	8
5. Програма навчальної дисципліни	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Музичний звук. Основи нотації	9
6. Контроль навчальних досягнень.....	11
7. Навчально-методична карта дисципліни	2
Музичний звук. Основи нотації	2
8. Рекомендовані джерела.....	3
9. Додаткові ресурси.....	3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна	заочна	
«Музично-теоретичні студії: Теорія музики»			
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60		
Курс	1	-	
Семестр	1		-
Кількість змістових модулів з розподілом:	2		
Обсяг кредитів	2		-
Обсяг годин, у тому числі:	60		-
Аудиторні	38		-
Модульний контроль	4		-
Семестровий контроль	15		-
Самостійна робота	3		-
Форма семестрового контролю	-		-

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета - формування системи знань про музичне мистецтво в його образно-змістовому, жанрово-стильовому, логіко-композиційному та стилістичному аспектах.

Завдання:

- засвоєння понятійної бази музичного мистецтва;
- опанування правил музичної нотації;
- оволодіння музикознавчою термінологією;
- розширення музично-слухової ерудиції;
- формування досвіду цілісного та стилістичного аналізу музичних творів;
- виховання осмисленого ставлення до музичного мистецтва різних епох;
- розвиток навичок роботи з музично-теоретичною літературою.

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні результати навчання:

- термінологічна компетентність;
- сформовані навички нотного письма;
- уміння будувати усно та письмово різноманітні елементи музичної мови;
- сформовані навички музично-слухового аналізу;
- застосування у навчальній роботі сучасні музично-інформаційні технології.

У процесі вивчення курсу студент формує такі **програмні компетентності:**

Загальні: комунікативна, інформаційна, науково-дослідна, самоосвітня, універсальна.

Спеціальні:

музично-теоретична:

- здатність формулювати музично-слухові уявлення та образи;
- здатність осмислення взаємодії компонентів музичної мови та засобів виразності;
- здатність аналізувати музичний твір з погляду його жанрової приналежності, образного змісту, композиційних та стилістичних особливостей.
- спроможність естетичного оцінювання музичних творів минулого і сучасності.

інформаційно-технологічна:

- навичка самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань;
- уміння віднайти, систематизувати та аналізувати інформацію;
- уміння створювати мультимедійні презентації, складати анотації, коментарі до музичних творів;
- уміння послуговуватися мультимедійними програмами та онлайн-платформами з дисципліни Музично-теоретичні студії: Теорія музики та укладати зразки мультимедійних завдань.

Вивчення курсу Музично-теоретичні студії: Теорія музики здійснюється у тісному зв'язку з вивченням таких музично-теоретичних дисциплін як сольфеджіо, гармонія, поліфонія, аналіз музичних творів та передбачає створення студентами результативного творчого проекту, який синтезує програмні результати вивчення зазначених дисциплін та презентує рівень навчальних досягнень студентів у творчій формі.

Навчальний матеріал дисципліни побудований на прикладах світової та української класичної та естрадної музики, творів сучасних українських та зарубіжних композиторів, народної української творчості.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

№ п/п	Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт	
			Аудиторна:	Самостійна
			Практичні	
Змістовий модуль 1. Музичний звук. Основи нотації				
Тема 1.1.	Характеристика музичного звуку. Складова і літерна системи позначення музичних звуків	2	2	
Тема 1.2.	Рівномірно-темперований стрій. Енгармонізм звуків	2	2	
Тема 1.3.	Нотне письмо	6	6	
Тема 1.4.	Метр і ритм. Групування. Шкала темпів	10	8	2
Модульний контроль		2		
Разом		22	18	2
Змістовий модуль 2. Інтервали. Ладова організація музики. Музичний синтаксис				
Тема 2.1.	Прості та складені інтервали.	4	4	
Тема 2.2.	Мажорно-мінорна ладова система	7	6	1
Тема 2.3.	Лади народної музики	6	6	
Тема 2.4.	Будова мелодії. Прийоми та засоби розвитку	4	4	
Модульний контроль		2		
Разом		23	20	1
Семестровий контроль		15		
Усього		60	38	3

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Музичний звук. Основи нотації

Тема 1.1. Характеристика музичного звуку. Складова і літерна системи позначення музичних звуків

Мета: усвідомлення фізичної природи музичного звуку; осмислення обумовленості його основних властивостей (висоти, тембру, динаміки, тривалості) специфікою коливань тіла / повітря; засвоєння складу натурального звукоряду.

Джерела: 1-3, 5, 7, 9, 11

Тема 1.2. Рівномірно-темперований стрій. Енгармонізм звуків

Мета: усвідомлення причин виникнення темперації; осмислення специфіки рівномірно-темперованого строю, засвоєння структури звукоряду рівномірно-темперованого строю, принципу енгармонічної рівності звуків.

Джерела: 1-3, 5, 7, 9, 11

Тема 1.3 Нотне письмо

Мета: засвоєння базових принципів фіксації висоти і тривалості музичного звуку в різних ключах; вільне оперування літерною системою позначень; набуття практичних навичок запису музичних звуків різної тривалості у різних октавах.

Джерела: 1-3, 5, 7, 9, 11

Тема 1.4. Метр і ритм. Групування. Шкала темпів

Мета: осмислення понять метру і ритму; засвоєння типових ритмічних формул у дводольних та тридольних розмірах; формування навичок групування в інструментальній та вокальній музиці; вільне оперування термінологією музичних темпів.

Джерела: 1-3, 5, 7, 9, 11

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Інтервали. Ладова організація музики. Музичний синтаксис

Тема 2.1. Прості та складені інтервали

Мета: осмислення поняття інтервалу як конструктивного та виразового елемента музичної мови; усвідомлення системи класифікації простих і складених інтервалів (за способом викладу, акустичною ознакою, кількісною та якісною величинами); засвоєння принципу обернення інтервалів; оволодіння навичками усної та письмової побудови інтервалів з оберненнями від різних звуків.

Джерела: 1-3, 5, 7, 9, 11

Тема 2.2. Мажорно-мінорна ладова система

Мета: осмислення поняття ладу як логічно впорядкованої системи взаємодії звуків; ознайомлення з різними принципами класифікації ладів (тональні та модальні, народні, церковні та професійні, діатонічні та хроматичні, гемітонні та ангемітонні тощо); усвідомлення пріоритету мажору та мінору в європейській музиці XVII – початку XX ст.; засвоєння ладових особливостей трьох видів мажору та мінору.

Джерела: 1-3, 5, 7, 9, 11

Тема 2.3. Лади народної музики

Мета: ознайомлення з давніми діатонічними (давньогрецькими, пентатонікою двох видів) та хроматичними (гуцульським, блюзовим, гуральським) ладами народної музики; засвоєння структури звукорядів означених ладів та особливостей звучання у музичних творах.

Джерела: 1-3, 5, 7, 9, 11

Тема 2.4. Будова мелодії. Прийоми та засоби розвитку

Мета: осмислення поняття інтонації; закономірностей розвитку музичної думки; ознайомлення з найпростішими структурами мелодій, різновидами мелодичного руху; засвоєння принципів членування мелодії, типів каденцій, найбільш уживаних прийомів та засобів мелодичного розвитку.

Джерела: 1-3, 5, 7, 9, 11

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення із дисципліни «Музично-теоретичні студії: Теорія музики» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблиці

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	9	9	10	10
Робота на практичних заняттях	10	9	90	10	100
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
Разом		-	129	-	140
Максимальна кількість балів: 269					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ п/п	Тема	Зміст завдань
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Музичний звук. Основи нотації		
1.4.	Метр і ритм. Групування. Шкала темпів	<ul style="list-style-type: none"> – опрацювати тему за джерелами (1, с.39–75; 2, с.71–73; 5, с.28, 37–39; 9, с.39–55); – виписати визначення нових понять і термінів (додат. ресурс 5); – дати відповіді на теоретичні питання (1, с.75–76; 7, с.39, 42, 44, 50–51, 77, 80); – виконати усні завдання (1, с.76; 11, с.20 №1, 23 №4, 30 №13, 33 №2,6, 34 №7); – виконати письмові завдання (1, с.76–80; 5, с.40–41; 7, с.39–42, 42–43, 45–50, 52–56, 80–81); – виконати вправи на фортепіано (7, с.59–67, 71–77, 77–80, 82–85; 11, с.21 №2).
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Інтервали. Ладова організація музики. Музичний синтаксис		
2.2.	Мажорно-мінорна ладова система	<ul style="list-style-type: none"> – опрацювати тему за джерелами (1, с.102–128; 2, с.104–138; 9, с.60–88); – виписати визначення нових понять і термінів (додат. ресурс 5); – дати відповіді на теоретичні питання (1, с.129–130; 7, с.126–127, 135, 137–138, 142, 146, 149, 152–153; 11, с.74, 82); – виконати усні завдання (1, с.130–131; 7, с.128–129, 130–134, 136–137, 139–141, 143–145, 147–148, 150–151, 153–170); – виконати письмові завдання (1, с.131–132; 7, с.128–129, 138–139, 142–143, 147, 151–152); – виконати вправи на фортепіано (1, с.132–133; 7, с.134–135, 141–142, 152).

Кількість балів за виконання завдань для самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;

Максимальна кількість балів за виконання завдань для самостійної роботи – 5 балів.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням елементів електронних завдань.

Форма проведення: письмова

Максимальна кількість балів: 25

Зміст модульного контролю 1: визначення поняття (максимальний бал - 5); запис звуків у різних октавах (максимальний бал - 5); групування (максимальний бал - 5); запис звуків у різних ключах (максимальний бал - 5), запис енгармонічної заміни звуків (максимальний бал - 5).

Критерії оцінювання:

22 – 25 балів – вичерпно повна грамотна відповідь на теоретичне питання та вірно виконані майже всі практичні завдання: не більше однієї незначної помилки у визначенні поняття, до двох незначних помилок під час виконання групування, роботи в різних октавах, ключах та запису енгармонічної заміни звуків.

17 – 21 бал – досить грамотна, але недостатньо повна відповідь на теоретичне питання, практичні завдання виконані з незначними помилками: не більше двох огріхів у визначенні поняття, до трьох незначних помилок під час виконання групування, роботи в різних октавах, ключах та запису енгармонічної заміни звуків.

16 – 11 балів – недостатньо грамотна та поверхова відповідь на теоретичне питання, практичні завдання виконані із кількома суттєвими помилками: не більше трьох помилок у визначенні поняття, до п'яти помилок під час виконання групування, роботи в різних октавах, ключах та запису енгармонічної заміни звуків.

1 – 10 балів – обмеженість теоретичних знань і практичних навичок: невірно визначено поняття, більше п'яти суттєвих помилок під час виконання групування, роботи в різних октавах, ключах та запису енгармонічної заміни звуків.

Зміст модульного контролю 2: визначення термінів (максимальний бал - 5); синтаксичний аналіз мелодії (максимальний бал - 5); визначення тональностей тетраходів (максимальний бал - 5), визначення ладо-тональної специфіки мелодії (максимальний бал - 5); побудова інтервалів від рідних звуків (максимальний бал - 5).

Критерії оцінювання:

22 – 25 балів – ґрунтовні знання професійної термінології, вірно виконані майже всі практичні завдання: не більше однієї огріхи у визначеннях термінів, до двох огріхів у синтаксичному аналізі мелодії, у визначенні тональностей тетраходів, ладо-тональної специфіки мелодії, побудови інтервалів від рідних звуків.

17 – 21 бал – досить міцні знання професійної термінології, але недостатньо повні, практичні завдання виконані з незначними помилками: не більше двох незначних помилок у визначеннях термінів, до трьох незначних помилок у синтаксичному аналізі мелодії, у визначенні тональностей тетраходів, ладо-тональної специфіки мелодії, побудови інтервалів від рідних звуків.

16 – 11 балів – недостатньо повний обсяг знань професійної термінології, практичні завдання виконані із суттєвими помилками: не більше трьох помилок у визначеннях термінів, до п'яти помилок у синтаксичному аналізі мелодії, у визначенні тональностей тетраходів, ладо-тональної специфіки мелодії, побудови інтервалів від рідних звуків.

1 – 10 балів – обмеженість теоретичних знань і практичних навичок: більшість термінів визначено невірно, більше п'яти суттєвих помилок у синтаксичному аналізі мелодії, у визначенні тональностей тетраходів, ладо-тональної специфіки мелодії, побудови інтервалів від рідних звуків.

6.4. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом 60 год.: практичні – 38 год., самостійна робота – 18 год., модульний контроль – 4 год.								
Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			
Назва модуля	Музичний звук. Основи нотації				Інтервали. Ладова організація музики. Музичний синтаксис			
Кількість балів за модуль	129 балів				140 балів			
Практичні	1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.
Теми практичних занять	Характеристика музичного звуку. Складова і літерна системи позначення музичних звуків (2 год)	Рівномірно-темперований стрій. Енгармонізм звуків (2 год)	Нотне письмо (6 год)	Метр і ритм. Групування. Шкала темпів (8 год)	Прості та складені інтервали (4 год)	Мажорно-мінорна ладова система. (6 год)	Лади народної музики (6 год)	Будова мелодії. Прийоми та засоби розвитку (4 год)
Практичні заняття (всього 209 балів)	(1+10)*1	(1+10)*1	(1+10)*3	(1+10)*4	(1+10)*2	(1+10)*3	(1+10)*3	(1+10)*2
Самостійна робота (всього 5 балів)				5		5		
Види поточного контролю (всього 50 балів)	Модульна контрольна робота (25 балів)				Модульна контрольна робота (25 балів)			
Разом	269 балів							

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. Вахромеев В. Элементарная теория музыки / В. Вахромеев. – Москва : МУЗГИЗ, 1962. – 255 с.
2. Красинская Л. Элементарная теория музыки. Учебное пособие. 4-е изд., доп. / Л. Красинская, В. Уткин. – М.: Музыка, 1991. – 334 с.
3. Крунтяева Т. Словарь иностранных музыкальных терминов / Т. Крунтяева, Н. Молокова, А. Ступель. – Ленинград : Музыка, 1985.
4. Назайкинский Е. Стил ь и жанр в музыке. – Москва : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2003. – 248 с.
5. Середа В. Учебное пособие по элементарной теории музыки. / В. Середа, С. Лемберг, В. Иванов. – Москва, 2015. – 187 с.
6. Смаглий Г. Основы теорії музики 2-е вид., доп. і перероб. / Г. Смаглий, Л. Маловик. – Харків : Факт, 2001. – 384 с.
7. Хвостенко В. В. Задачи и упражнения по элементарной теории музыки / В. Хвостенко. – М.: Музыка, 1965. – 284 с.

Додаткові

8. Алексеев Б. К. Элементарная теория музыки / Б. Алексеев, А. Мясоедов. – Москва : Музыка, 1986. – 240 с.
9. Виноградов Г. Занимательная теория музыки / Г. Виноградов, Е. Красовская. – Москва : Сов. Композитор, 1991. – 192 с.
10. Побережна Г. І. Загальна теорія музики / Г. І. Побережна, Т. В. Щериця. – Київ : Вища шк., 2004. – 303 с.
11. Упражнения по элементарной теории музыки / Под ред. А. Островского. – Ленинград : Музыка, 1986.
12. Фридкин Г. Практическое руководство по музыкальной грамоте / Г. Фридкин. – Москва : ГОСМУЗИЗ, 1962. – 292 с.
13. Холопова В. Теория музыки: мелодика, ритмика, фактура, тематизм. – СПб.: Издательство «Лань», 2002.

9. Додаткові ресурси

Онлайн-платформи:

1. <http://www.earbeater.com/online-ear-training>
2. <https://utheory.com/>
3. <https://www.musical-u.com/ear-training-exercises/>
4. <https://practicesightreading.com/>
5. <http://term.in.ua/>

